

Յ Է Լ Ե Ք

ՄՈՒՍԱՎՎԷՐ

ՐԻՍԱԼԷՅԻ ԻԼՄԻՅԷ, ԷՏԷՊԻՅԷ, ՍԱՆԱԻՅԷ, ԹԻԻՃՃԱՐԻՅԷ, ՇԻՔԵԱԵԷ ՎԷ
ՄԷՊԱՀԻՍԻ ՄԻԻՖԻՏԷՅԻ ՍԱԻՐԷ

Զ Ե Փ Ի Ի Ռ Գ Ա Ր Ն Ա Ն

Քաղցրիկ զեփիւն երկնաճեմիկ
Գարնան հոգի մարմնազգեցիկ,
Որ փափկասլաց ի կերպս քոյին
Նագիս կայծիս զուարթագին,
Թաւշեայ թևով մեղմ գգուելով՝
Ճակատուց մեր ածես դու զով,
Ի սփոփ թաղծից, ի հով տապոյ
Ածեալ իցես արդեօք ի գոյ:

* *

Մանկունք՝ ազգի Յոյսք Սրբենիք
Ի տիս իւրեանց զուարթաճաղիկ
Մինչ զառաջինն ի սիրտն անբիծ
Զգան զսուրբ հուրըն երկնից,
Պարզեալ շրթունքս վարդածիր՝
Աղու ձայնիւք երկնակայտիո.
Փառաբանեն զՏէր բնաւից,
Սիրտք յանհուն սէր եռան երկնից:
Յայնժամ զուարթնոց իջեալ անդ պար
Յունկունսն ազլեն անտեսաբար
Երկնադաշնակ բանս անուշից
Ի սուրբ օրհներգս վեհին վեհից,
Եւ զնոցին բերանս մաքուր

Յերանական օծեալ համբոյր՝
Թեթևակի ազդ լ'անդ սլանան
Որոնելով զօրհնիչ բերան,
Թեւոց նոցին ի շարժ յահուր
Ծնեալ իցես դու գիրգ զեփիւն:

* *

Զուարթունք յընթացս յոգնաճեմ
Մինչ հանդիպին ի սուրբ Եդեմ,
Մուտ անդր առնեն պատկառանօք
Ընդ մարդկութիւն սիրտքն մորմօք
Եւ ի յողջոյն սրբավայրի
Առեալ բուրվառսն լուսալի,
Խնկարկեն անդ օրհնից ի ձայն
Սուրբ կնդրկունք ոլորտանան,
Ով սիւզ, թևովդ զբոյրսն առեալ
Յայսմ վայրի իցես սփռեալ,
Զի քո ի շունչըս խնկայեղծ
Զմայիւմք մեք և հոգեպէս
Զեփիւն սրտին այն երանի՝
Որ յերկին քո պէս թռանի:

ԽԱՋԱՏՈՒՐ Ս. ՊԱՆՏԱՍՏԱՐԵԱՆ

ԿԵՍԱՐԻԱ, 20 Մարտ 1882

Ս Է Ա Տ Է Թ Ի Ի Ն Ս Ս Ն Ի Յ Է

Օնոնանու նիւսխսէն սեւաւ (սահիֆէ 147)

Չօճուգ, պու խօտ պէ խօտ վէ հա-
դարաթ իլէ օլան էմի, մութլագա
արզուսինէ գարշը կէլմէքլիքտէն պաշ-
գա շէյէ համլ էտէմէհիպ, իքինճի
տէֆա երնէ եափմագ իչուն նիւէթ
գօհաճաղընտան պաշգա, վուգու
պուլան մուամէլէտէն, ֆաղլա օլարագ
պիր տէ սէրթմէշըպլիք, վէ քիւֆիւր-
պաղլըգ էօյրէնէճէյի մութլագ տըր:

Պագի աթալար տախի, ֆիլան շէյի
եափմա, կէօղիւնիւ փաթլատըրմ,
եախօտ պիր եէրինի գըրարմ հա...
կիպի եափամաեաճագլարը շէյլէր իլէ
չօճուղու գօրդուտուրլար, պուլտա
տա չօճուգ, տէնիլէն շէյին եափըլա-
մատըրընը կէօրտիւքճէ, արթըգ էօյլէ
նէօղլէրէ գուլագլարը ալըշըր, վէ
կէմ ալմաղ օլուր:

Պիր թագըմլարը տա, չօճուգլար
հէր նէ իսթէր իսէ իճրա էթմէք, վէ
հէր միւրատընա գարշը կէլմէմէք եօ-
լու թուլթմուշ տուր. պու տա իլա ախը-
րիհի խայըր վէ շէր իսթէտիյինի եափ-
մաեա ֆուրսաթ վէլմէք տէմէք օլուր:

Իմոի վալիտէյն շու իւշ թարիգին
խարիճինտէ պիր եօլ թուլթմալը տըր.
օ տա պաշգա պիր շէյ օլմաեըպ, իէք
տըգգաթ օլունաճագ նօղթա, չօճու-
ղու սէվմէք, վէ էսիրկէմէք ճիհէթ-
լէրինի իմա էտէր պիր լաթիֆ լէհճէ
կէօսթէրմէք, վէ եափմասը իսթէնիւ-
մէեէն խուսուսուն մաղարթաթընը
թաթլըլըգլա խապէր վէլմէք վէ էօյ-
րէթմէք տիր:

Պու թարիգին տօղրուղուղու ալէմին
պիլտիյի պիր տարպը մէսէյ իլէ, եա-

նի նաս պէյնինտէ «թաթլը տիլ եր-
լանը եուվատան չըգարըր տէնիլմէ-
սիլէ տէ միւսպէթ տիր» զիրա չօճուգ-
լարըն, վէ խուսուսիլէ պիւթիւն ին-
սանլարըն պիր շէյէ իւքեաթը, աճը
սէօղ իլէ գօրդու եախօտ հիտտէթինի
ճէլպ էթմէքտէն զիեատէ, թաթլը
տիլ վէ կիւլէր եիւզ կէօսթէրէրէք
մէյլինի գաղանմագլա միւմքին օլա
պիլիւր:

Չունքի լէհճէտէ կէօրիւնէն լաթա-
ֆէթին, վէ լիսանտան խուրուճ էտէն
թաթլը սէօհպէթին, էվվէլ էմիրտէ
չօճուղուն գալպինի գաղանաճաղը,
վէ սէօլէնիլէն հէր նէ իսէ քէնտիսի-
նին խայըր իչուն օլտուղու հազգըն-
տա, չօճուգտա թապլի պիր էմի-
եթ հասըլ օլաճաղը ճիհէթլէ, չօգ-
տէֆա պու եօլտա մաթլուպա մու-
վաֆֆագ օլունապիլիւր իսէ տէ, շա-
եէտ պու սիւրէթ հուսուլու մագսէ-
տի թէէմին էտէմէղ իսէ, չօճուղուն
խաթէնիլէն շէյտէն ֆէրաղէթի, եատէ
արզու օլունան խուսուսա թէպաիեէ-
թի իչուն, իճրասը միւմքին օլա պիլէ-
ճէք, վէ ճանա թէնէ զիեան կէթիւր-
մէեէճէք միւնասիպ պիր մուամէլէ
իլէ թէհտիտ էթմէլի, վէ հինի հա-
ճաթտա օ մուամէլէեի տէ պէհէմէ-
հալ իճրա էյլէմէլի տիր:

Իշթէ վալիտէյնին չօճուղա սէօղ
թէէսիր էթտիրէ պիլմէսինին թարիգի
սէլամէթի պու տուր:

Ճ. Նասըլքի էվվէլճէ տէնիլտի, չօ-
ճուգլարըն ֆիքիր խաղինէլէրի պիր
քէրրէ ալըլընճա մէսէլէ իլէ տօյմագ
պիլմէղ. պինա պէրին պիր պիւեիւք
մէրագլարը տա, բէտէր վէ վալիտէ-
լէրինտէն պիր գարար շէյ սօրմագ վէ
աննամագ իւզէրինտէ օլուր:

Վալիտէյնտէն էքսէրիսի պունու պօշ պիր շէյ Երինէ գօեարագ, վէ չօգ տէֆալար թաաճիզլիք տուեարագ միւսքիթ ճէվապ վէրմէմէտէ, եախօտ ազար, վէ էյրի չէհրէ իլէ սիւալլարընը րէտտ էթմէտէ պուլունուրլար:

Պունու պիլմէլի տիր քի, էօյլէլիքլէ չօճուղուն էֆքեարը իսթիգսաքեարանէսի իլզամ վէ իւքեաթ էտիլմիշ օլամազ, վէ պիլմէք վէ աննամագ խահիշ օնու պիր վէճհլէ րահաթ պըրագմազ իտուլլինտէն, օ շէյին ասլընա կէշմէք իւզրէ արթըզ րասթ կէլէնէ միւրաճաաթա մէճպուրիեթ հասլ էտէրէք, իհթիմալ տըր քի շունուն պունուն մազարրաթլը ճէվապլարընտան իսթիֆատէ էթմիշ օլուր: Իմոի վալիտէյն պիրագ թէհամմիւլ թաշըեռպ տա, չօճուղուն սիւալլէրինէ միւֆիտ, վէ մազարրաթսըզ ճէվապլար վէրէրէք իւքեաթ էտիլմէսին, քեարը ազըլ օլտուղու գապիլի ինքեալ մը տըր:

Կէլքի, պազիլէրի տէ չօճուղուն թէլէֆիւզէ պիր գուսուրու օլտուղու, վէ լուղէթլէրի եանլը սէօյլէմէքտէ պուլունտուղու սըրատա, թասհիհ էթմէք լեազըմ կէլի իքէն, պիլ աքս քէնտիլէրիտէ չօճուղ տիլինէ թագլիտ էտէրէք պիր թագըմ եաղնը, վէ աճալ աճաիպ լուղէթլէր վէ սէօհպէթլէր իլէ ճէվապ վէրմէքտէ, վէ պիր թագըմտա թէսալվուրու պօղուճու մէսէլէր, վէ ազլ ու հիքմէթին խարիճինտէ օլան հիքեաեթլէր իլէ էյլէնտիլմէքտէ պուլունուրլար: պու եօլտա էքիլէն թօխուլլարըն տախի, հասըլ էտէճէյի մահաուլթը միւզիւրէ գապիլի թաատատ տէյիլ տիր:

7. Էքսէրի ճահիլ վէ թէրպիեհսիզ բէտէր վէ վալիտէլէրտէ տէ, աֆվ օլունմանաճագ պիր գուսուր կէօրիւրիւմ, շէօյլէ քի պիր գաշ չօճուղլարը, եա տէ հէմ օղուլլարը հէմ գըզլարը օլտուղու հալտէ, պազի լաթիֆէ վէ էյլէնճէ թարզընտա⁽¹⁾, վէ պազիտէ ճիտտի օլարագ պիրինի տիկէրինէ թէրճիհ էթմէք, վէ պիրիսինէ չիքին եախօտ ազըլըզ, տիկէրինէ կիւզէլ վէ ազըլը տէմէք, վէ պէօյլէլիքլէ պիրիսինի շըմարտապ, օ պիրինին կէօյնիւնիւ չիքսթ իյլէմէք կիպի լիւզիւմիւզ սէօզլէրտէ, վէ ույղունտուզ հալլէրտէ պուլունմանը ատէթ հիւքմիւնտէ թանըրլար:

Պու իսէ պիրիսինէ քիպը. վէ տիկէրինէ հասէտ կէթիլմէտէն, վէ պու իքի պաշլը ճանվէր տէմէք օլան պէտխույուն, իլա ախըրիհի մազարրաթընը չէքմէտէն պաշգա, պիր շէյէ եարաեամազ:

8. Զիքը օլունան գուսուրլարըն էն տէհէթլիլէրինտէն պիրիսի տախի, չօճուղլարա էյլէնճէ թարզընա օլարագ քիւֆը էթմէք, եախօտ պիրիսինէ էլ գալտըրարագ տէօյմէք էօյրէտիլմէսի տիր:

Չօճուգ պունլարը եափտըգճա գահ գահա գօփարարագ կիւլէն գէվալը վալիտէյն, պիլմէզլէր քի օ տագըգտտա քէնտիլէրինի ճիւզիճէ, վէ վահշիճէ էյլէնտիլմէքտէ օլան պիր խուսուս, չինար աղաճը ֆիլիսի տիր, կէթտիքճէ աճապա նէ գատար տալ

⁽¹⁾ Եէնի չօճուգ տօղան էվլէրտէ, տիկէր չօճուղլարա գունտուրան քիրէմիտէ ֆըրլատը, եախօտ Գայսէրիյէ թապիրինճէ ճառա աթըլտը տէնիլէրէք լաթիֆէ էտիեօրուզ զանն էտիլմէսի տէ պու գապիլտէն տիր:

պուտուգ բէյտա էտէճէք, վէ կիւն օլուպ տա էն քիւչիւյիւ պիր ազիմ միւ-
ճազաթը միւնթիճ ճիւստէթ գափու-
լարը աշարագ, կէօր քի նէ տէրէճէ
տատ ու ֆէրետա տէպէպիւնէթ վէ-
րէճէք տիր:

9. Վէ պիրտէ չօճու գլարը պիր թա-
գըմ ճիճի պիճի սիւսէրէ, վէ իլլա
իլլա գըզ չօճու գլարընը պիր գաշ աշ-
տա պիր տէֆա Վօճաւը տէյիշիլէն
շապգալարա բուպալարա, վէ փարա
կիւվէսի օլան փաշավրալարա ալըշ-
տըրմատան սագընըմագ գազիյէսի,
վալիտէյիլն էն մուգատտէս վազիֆէ-
լէրինտէն պիրիսի տիր, գիրա պունուն
իլէ տէյիլքի եալընըզ իգօնօմի ճիհէ-
թինէ լիտէթէթ էտիլիշ օլուր, իլլա օլ
չօճուղուն քիպարըզ գաղանմասընա,
վէ ալիւսագընըն հիւնն բէյտա էթ-
մէեէ եօյ ալմասընա, վէ մուղարի
հալինտէ իտէ, եալաշ եալաշ մէսէք
պօղուգլուղունա, վէ նէթիճէսինտէ
տալի, թաարիֆ ու թէրգիմի գապիլ
օլմանաճագ էնվաի ույլունուղլուգ-
լարըն վուգուլինէ սէպէպիւնէթ վէ-
րիլիշ օլաճաղը, էմասլը քէսիրէսիյլէ
միւսպէթ տիր:

10. Վալիտէյիլն էն միւհիմ վազի-
ֆէլէրինտէն պիրիսի տէ, չօճու գլարընը
ֆէնա արգատաշլարտան, վէ օլուր
օլմագ քիմնէլէր իլէ կէօրիւշիւպ գօ-
նուշմատան սագընմագ տըր: Զիրա
տիւնեատա ֆէնա խույ կիպի, չօճու-
ղա տէր ագապ պուլաշըճը պաշգա
պիր սարի իլլէթ տահա թէսալվուր
օլունամագ, վէ պիր տէֆա պուլաշ-
տըրգտան սօնրա, արթըզ եայգամագ
իլէ թէմիլլէտիլմէնին գապիլ վէ իմ-
քիանը պուլունամագ:

11. Մա մաֆիհ չօճուղու իսթէտի-
յի թարաֆա սալը վէրմէրիլին միւ-

ղիրը վէ թէհիլքէլի օլտուղու կիպի,
պիր գարար սըգը ալթընա ալմագ,
վէ էվաէն իշէրի սագլամագտա աք-
սինէ մազարրաթ կէթիթիճի հալլէրին
պիրի տիր, իմտի չօճուղու նէ սէֆա-
հաթա միւպթէլա էթմէք, վէ նէ տէ
միւնասիպ էյլէնճէտէն մահրում իյլէ-
մէք տէրէճէսինի կէօղէտէրէք, հիմա-
նէ թահթընտա սէրպէսթ պիւսիւթ-
մէլի տիր:

12. Իմտի բէտէր վէ վալիտէ էյի
պիլմէլի տիր քի, պու ճիւմէ թէտ-
պիրաթ, վէ թէնպիհաթըն իճրասը
եալընըզ պիր ճիհէթլէ նաֆիլ, վէ
թէրպիւնէսի արգու օլունան չօճուգ,
սատէճէ անըն իլէ ալիւսագը համիտէ
եէ մալիք վէ սըֆաթը մէմուհէեի
հայիլ օլա պիլիլ: Պու տա պաշգա
շէյ օլմանըզ հէման իլք կիւնիւնտէն
չօճուղուն եիւրէյիլնէ ԱԼԼԱՅ գօրգու-
սու թէմէլի պըրագմագ, վէ հէր նէ-
վի նուսհ բէնտի օ գօրգու իւզէրինէ
պինա գըլմագ տըր: Ղիրա պունասուզ
եալընն պինա, հէր նէ դասար տա
միւքէմէլ օլա, ագըպէթ գում իւս-
թիւնէ օլաճաղընտան մէթին սաեը-
լամագ, վէ տաիմ իւզգէման թէհիլ-
քէտէն իալի օլմագ:

(Դուստուր պաշեմա)

ԳԱՅՍԷՐԻՅԷՆԻՆ ՈԹԻԳ ԳՕՃԱՊԱՇԵՐԼԳԸ

Օնուճու նիսսիսէսէն իսկալ (սահիֆէ 156)

Օլ գէմանըն Առաջնորդլարընըն թագ-
րիլէրի հիւքիւմէթճէ պիր իլլասի գաթի,
վէ կոնդակարը իտէ, միլլէթճէ իլհամը
բուհանի հիւքմիւնտէ պուլունտուղունու
տէր իաթըր իտէրէք պիլմէլի տիր քի,
մուսաիլէյի Եզիա չօրպաճը աճապա նէ
գատար ճանլար եագմը տըր...:

Մուսաիլէյի իճրայը զարագ գըմընտա,
էլինտէ օլան շու ազիմ ֆուրսաթա տա
գանաթ էթմէիւպ, սէն մի իտին պիր
թէրիֆ եա էմրինէ գարը կէլէն, եա-

խօստ պէտեանը էօզր վէ մահգուր իլէ, իճ-
րասընճա իգթիտարսըզլըգ վէ իհթիմալ-
սըզլըգ կէօսթէրէն, իքի պիր տէմէեիպ,
Արամազդ կիպի պաշընա եըլտըրմլար
եաղտըրմադ, վէ պէյն էլ միլէթ պէտ
նամ վէ մէրտուտ գըլմադ իշուն, Առաջ-
նորդտան պիր քանադրանի քեաղլըտը կէ-
թիրթ տիրիպ ժամլարտա օգուլթուրա-
րադ, մանէվի սիւրէթտէ էօլտիւրիւր պի-
թիրիւր իտի:

Գաթի նազար արատա, վէ պիր մէ-
սալիհի միւհիմէ գուհուր էթտիլի վա-
գըլթարտա, վէ ալէլուսում սէնէնին մեծ
պալ հաֆթալարընտա, Առաջնորդ հազ-
րէթլէրի, Եղիա չօրպաճընըն թէնսիպի իւ-
ղէրինէ չէհրէ տալէթ օլունուր, վէ
վազթինէ վէ իշինէ կէօրէ հաֆթալար
վէ այլար իլէ Եկեղեցի օտալարընտա միւ-
սաֆիր գալուր օլտուղու ճիհէթլէ, իճ-
րալը իըտմէթի բուհանիյէ իլէ պէրապէր,
պիր չօգ մուհաքէմէլէր, վէ բիւրիւզլիւ
վէ չէթին մատտէլէր տէ մուսալիէյհին
տէլալէթիլէ, Առաջնորդ հազրէթլէրի
հուզուրուենտա բիւյեթ պուրթուրուր, վէ
օլտու քի, էմր ու ըէյնիէ ատէմի իմթի-
սալ, վէ եախօտ Եղիա չօրպաճընըն թապ-
եիֆի նուֆուղունու միւնթիճ պիր հալ
վուզուինտէ, տէվրիսի կիւն Եկեղեցի
ատեանընտա Առաջնորդ հազրէթլէրինին
վէրալիյի քաղղ զիրտէ մուհարթէր քէլի-
մաթը հալի պուղունուր իտի:

«Են ճէմիաթ... հէնուզ պէնիմ գուտ-
րէթիմին տէրէճէսինի, վէ նէեէ մալիք օլ-
տուղումուն հիքմէթինի աննամեօրսու-
նուզ... պէն պիր գաեանըմ, վէ սիւ տէ
գըրըլէան շիշէլէրսինիւ, հէր քիմ էմր ու
թէնպիհիմէ մուխալիֆէթ ճիհէթիլէ պա-
նա քօգուենուր իսէ գըրըլըր, վէ շաեէտ
պէն օնա քօգունմաեա մէճպուր օլուր
իսէմ, եինէ շիշէ գըրըլըր... տիւշիւնմէ-
եօրմուսունուզ պիր տէֆա քի, պէնիմքէ-
սէմ քէնտի գօյնուստա, վէ սիւին քէսէ-
լէրինիւզ եինէ պէնիմ գօյնուստա տըր:
Իմոթի հէր նէվի էմր վէ մէրամըմըն ին-
ֆազը իճրասը իշուն, լեաղըմ կէլէն վա-
սալթի մատտիլէ վէ մանէվիլէեէ միւհ-

թաճիեթ, վէ զարուրէթ չէքէճէյիմեօգ
տուր... վէ իշթէ ուզուն սէօզիւն գը-
սասը պու տուր:»

Պու քաղղիւզէրինէ սըգ օրմանլըգ ա-
րասընտան սէլիլէն սէլվիլէր կիպի, ճէ-
միաթ արասընտա ալէմին նազարը տէհ-
չէթ վէ տըգգաթընը ճալիպ օլան Եղիա
չօրպաճընըն գօլթ ուզլարը գապարմադ-
տա, վէ իշէրիսի գալըպ գալըպ եաղլար
պաղլամադտա օլտուղու, արատա զա-
եթթ միւթէաղիմանէ սիւրէթտէ պաշընը
չէվիլիպ տէ, պիւթիւն ժամ խաղը իւ-
ղէրինտէն աղըր աղըր կէօզ կէզարիւր օլ-
տուղունտան աէրք իտիլի իտի:

Շիմոթի սէնտէ տէեէճէքսին քի, Առաջ-
նորդ հազրէթլէրինին մուսալիէյհի Եղիա
չօրպաճընա պու տէրէճէ միւսաատէ իթ-
մէսինտէն նէ տիր խայր վէ մէրամը տէեու:

Տէվրի ճէտիտի մէյմէնէթ պէտիտի
Ղազի Սուլթան Ապտիւլ Համիտի իյա-
գանիտէ եաշաեան ատէմէրէ, պու գու-
լումքեարլըզլար բիւեա կիպի կէլէճէյիմ-
տէն, եաղմա իլէ պաշա չըգըլամաեաճադ
սէպէպլէրինի մէհմա իմքեան զիքը իթ-
սէմ ինսանա ինանմադ պիլէ կէլմէզ...:
Մա մաֆիհ հիքեաեէ թարղընտա սաղի
ճիհէթլէրինի սէօյլէեիմ:

Օլ վազըթ Առաջնորդլար գանն իտէր-
սին քի պիրէր վալիլիք հալի իհրազ ի-
տէրէք, վալիլէրին Տիվան էֆէնտիսի,
վէ Գալվասս պաշըսը միսիլու միլլէթտէն
պիրէր ատէմ թաեինինէ գալգըլըլար,
վէ նէրտէ պիր ինսաֆը գըսա, մէրհա-
մէթսիպլիլի զալիպ, վէ հիլ ու տէսիսէ-
սի լա եուհսա օլարադ միլլէթին կէօզիւ-
նիւ եըլտըրմըզ վար իսէ, օնու արարլար
պուլուրլար, վէ վէքեալէթ վազիֆէսինի
Տիվան էֆէնտիսի եախօտ Քէթիստա
թարղընտա օլան, վէ իճրա մուսալէսի-
նի իսէ Գալվասս պաշը հիւքմիւնտէ պու-
լունան զաթլարա իհալէ գըլարլար իտի:

Պունուն նէթիճէսինտէն էօյլէ պիր գար-
շըլըզլը իտթիֆատէ գափուսու աշըլըր
իտի քի, Առաջնորդուն էմէլ վէ էֆքեա-
րը ալէլ շիթապ մէվգիլի ֆէյլ ու իճրա-
եէ գօնուլտուգճա, ինտէլ միլլէթ թէ-

գէշեալ տէր թէ՛ սիրի տէ՛ , քէնտի ա-
տէմէրինէ պիր մահալի բէնահ վէ իսթի-
նատկեան օլարագ , օնլար տախի հէր պիր
շէյի օ՛ սաեէ տէ ալըր սաթար իտիլէր :

Իմտի չօրպաճըլարըն էն պաթիթեարը ,
Առաջնորդ հազրէթլէրինն նազարը թէ-
վէճճիւհիւնիւ գազանըս , մէրէվիճի ա-
մալ ու էֆքեարը օլանլար սաեըլաճաղը-
նը պու գատար իֆատէ իլէ պիթիրտիք-
տէն սօնրա , կէլէլիմ քի , պուլնլար Առաջ-
նորդլարըն մէնֆաաթընա նէ՛ եօլտա
խըսմէթ իտէրլէր իտի :

Պաշլըճա պիր թագըմ ճիւղ ճիւղէթիլէ
կանոնիս մուվաֆըզ օլմաեան նիքեահլարա
« orkef i dnu wawgnoryag » տէեէրէք
րուխսաթ թահսիլ էթմէք , վէ ճիւնհալը
ճիւնհասըզ պիր խուսուստան տօլաեը
քանադիւն օլմուշլարըն խէլաս քեաղըտ-
լարընը կէթիրթտիրմէք , վէ պազիտէ իշ-
տէն վէ ախուլիթատան տուր օլմուշէֆ-
րատը էսնաֆ վէ թիւճճարը , վէ օնօր
ու իթիպարը մահվ օլմուշ , վէ հասիեէ-
թի զայպ օլունմուշլարը գայըրմագ իշուն
Տէր Տէր ձեռնադրել իթտիրմէք , խու-
սուսլարընտա , Առաջնորդ հազրէթլէ-
րինէ գիտէսիլէ ժամուց վէրտիրթտիրթր-
լէր օլմասը ,

Վէ գաթի նազար միլլէթի գըրըպ կէ-
չիրէրէք աթոռ վէ վանքա ախտ օլան
վէրկիլէրի , վազթ ու գէմանըյլա պիթ-
թահսիլ կէօնտէրի օլտուգլարը կիպի ,
մէսալիհի միլլէտէն տօլաեը շուրաեա
պուրաեա նէֆի , վէ սիւրկիւն էթտիրիլ-
միշ նէշէ գէվալըլար հազգլարընտա օ-
լունան միւրաճաաթ իւղէրինէ , ֆաթրիգ-
խանէ մարիֆէթիլէ իթլազ էմրի իսթիհ-
սալ իշուն , Առաջնորդ թարաֆընտան օ-
լունաճագ աֆվ իլէ պէրապէր , լեաղըմ
կէլէն մուպաշէրէթի տէյիրինճէ , վէ ֆէվգ
էլ ատէ սիւրէթտէ սաթմալարը իտի :

Մուսալիէյի Եղիա չօրպաճընըն պիւ-
թիւն միլլէթէ էղհէր ճիւղէթ , իճրայը
թէէսիրաթը պէզաեէթ իտէն , վէ էն
ճէրպէզէլի օլանլարա պիլէ , տէհէթ վէ
հայրէթ վէրէն , մէզպուր մուվաֆֆազի-
եթի րուհանիեէսի , նուֆուգու րէսմիսի

եանընտա պիր շէյ տէմէք տէյիլ իտի :
Նիշուն քի էօյլէ պիր միւսթէսնա վա-
ղըթտա , վէ պէ հէր կիւն պիր գաջ քէլ-
լէ ֆըրլամատա օլտուգու պիր իտարէյի
էօրֆիլէ էսնապընտա , վէ տէ իրէ աւամ
վէրիլիս ալընմագ սըրալարընտա , Առաջ-
նորդ հազրէթլէրինն հիւմէթիլէ մու-
մալիէյի Եղիա չօրպաճը պիւթիւն միլլէ-
թին վէքիլի օլմագտան նաշի , Միւսէլլիմ
աղանըն տախի մաեէթ վէ հիւմաեէթիւնտէ
պուլունուր , վէ կիւն կէլիլ իտի քի ,
ղաֆլէթտէ պուլունարագ , մուսալիէյի
չօրպաճը կէշէրէն սէլամընա տուրմամը ,
եախօտ պօշ պուլունուպ տա էթէք գա-
վուշտուրմամը օլմագ թէօհմէթիլէ պիր
գաջ քիշինն սէպէսի նէքաթի օլուր իտի :
Տիւշիւնտիւքճէ ինսանա հայրէթ կէլիլ
քի , պէօյլէ պիր գուվէյի իսթիւնալէ-
եէ մալիք օլան պիր զալիմ բէնէսինէ
տիւշմէք . հաեաթ պապիւնտէ նէ՛ տէրէճէ
իւմիտ քէսմէք օլաճագտը :

Պու ատէմ ուֆագ պիր էօզր վէ գա-
պահաթտան , եախօտ շունտա պունտա
թասընա մուվաֆըզ օլմաեան , վէ խըրս
ու ազամէթինէ տօգունան պիր խու-
սուս , վէ մէվատտան տօլաեը , վէ եատէ
պիր ֆուգարանըն պալըզ վէ էթ ալտը-
ղընըն , վէ պիր էսնաֆ մագուլէսինն
քիւրք , վէ աղըր րուպա եախտըրտըղը-
նըն կէօգիւնէ տօգունուշունտան նաշի ,
եէվիլէ պէշ օն քիշինն թօմրուղա աթ-
տըրըլմասընա սէպէպ օլուր իտի :

Պուրաեա կէլինճէ էրպապը միւթալա-
անըն , «արթըդ պու գատարը օլմագ
շէյ , վէ միւսպաղա տըր» տէեէճէքլէրին-
տէ շիւպէէ եօգ , լաքին իզահաթընտա
հազգ վէրէճէքլէրինէ էմին իմ :

Օլ վագըթ միլլէլի Խըրիսթիանիլէեէ
ախտ օլարագ , ալեա , էվսաթ , վէ էտնա
նաւըյլա իւշ տէրէճէտէ , խաւաճ թա-
պիր օլունուր , վէ նուֆուս պաշընա թէվ-
գի գըլընը պիր նէվի վէրկիտէն մախտա ,
միլլէթին միւրէթթէպ վէրկիտի մահալլէ
վէ նուֆուսա թէվգի օլունուպ տա հիւ-
քիւմէթ գալէմէրինտէ գայտի պուլուն-
մաղ իտույինտէն , ումուլ միլլէթէ ախտ

օլան վերիի եէք գալէմոէ միլէթին մէր-
քէզի մախսուսի օլան, վէ Եղիա չօրպա-
ճընըն թահթը խտարէյի բիեասէթինտէ
պուլունան խօր օտաաընտան թալասալ գը-
լընըր, վէ օրատան բէյ տէր բէյ իթա օ-
լունան ագճէ հիւքիւմէթին մալ գալէ-
մինտէ եէքիւն տէեունաթա թէսլիմ գօ-
նուլուր իտի:

(Մասպուսի սօնրա)

Մ Ի Ր Ա Ժ

Հիւքմէթի թապիյէտէն էն զիեատէ
նազարը հայրէթի ճալիպ օլան խու-
սուսուն պիրիսի տէ, Էրմէնիճէ կըրկ-
նէրէռոյթ կիպի օլան մէնզարէյի արզ
տըր քի, Յըրանսըզլար պունու միրաթ
թէսմիեէ էտէրէր: Իշպու մէնզարէ
տիւնեանըն թարաֆը ճէնուպիսիտէ,
վէ սըճագ մահալլէրինտէ պուլունան
ճէսիմ օվալար իւզէրինտէ վուգու
պուլուր իտույինէ մէպնի, Ամէրիգայը
ճէնուպիտէ, Աֆրիգանըն սահարա-
սընտա Մէքսիգօտա վէ Մըսրըրն էն-
կին վէ գումնալ օվալարընտա փէք
չօգ տէֆա միւշահատէ օլունուր:

Տիւնեանըն զիքը օլունան գըթալա-
րընտա մէնզարէյի արզ ագչամ սա-
պահ հէր նէ գատար հէյեթի ապի-
յէսիյէ կէօրիւնիւր իսէ տէ, կիւնէշ
եօգարըլանըպ տա, էօյլէտէն սօնրա
ըսըճաղըն շիտտէթի, գումնալ զէմինէ
կէրէյի կիպի վուրմատա, եէրտէն ա-
թէշ գայնաեօր կիպի օլուր, վէ պու
ըսըճագլըգ սէպէպիյէ ուզագտան
պագան ատէմլէրէ պիւթիւն օվա սու
պասմըշ կիպի կէօրիւնիւր:

Գաթի նազար մէգըիւր հարարէթ
վիրա եէրտէն հավաեա թէէսիւր էթ-
մէքտէ, վէ հավատա տախմա գըմըլ-
տաեըշ հասլ իյլէմէքտէ ծըճաղըն-

տան, եէրտէ պուլունան պինալար ա-
ղաճլար շէհիրլէր վէ քէօյլէր պիրէր
ատա հալի քէսպ էտէր օլտուգլարը
իլէ պէրապէր, սուեուն իւզէրինտէ
իւզիւեօրլար վէ կէտիպ կէլիեօրլար
կիպի պուլունուր:

Վէ եօրճուլարըն եանաշտըզլարը
շէյլէրտէն մէգըիւր սաթթէ մէնզարէ
զալի օլարագ, կէթտիքճէ իլէրիլէրի
օ հալ իլէ կէօրիւնմէքտէ օլուր:

Մէզպուր կէօրիւնիւշիւն սըճագ-
լըգտան հասլ օլտուղունու իսպաթ
իշուն, գարիունու քիրամա շունու
տէր խաթըր էթտիւրէ պիլիլիզքի, պիր
մահալտէ, խուսուսիյէ գըր եէրտէ ա-
թէշ եագմատա, եախօտ պիր ալէվ
էտիլմէտէ չըգան ըսըճագլըղըն տի-
կէր թարաֆընտա պուլունան շէյլէ-
րին գըմըլտաեօր կիպի կէօրիւնմէսի,
պու հալին մուգատտէմէսի տիր:

Նասըլքի պունտան 80 սէնէ գա-
տար ագտէմ պու մէնզարէնին շիտ-
տէթի հարրտան իլէրի կէլտիլինէ,
Մօնթ նամընտա պիր Յըրանսըզ, վէ
Հըտարտ իսմինտէ օլան նամ Ինկիլիզ
ֆէյլէսօֆլար գարար վէրտիլէր:

Վէ գարարլարընա տախի, կիւնէ-
շին քէմալ մէրթէպէ ըսըթմըշ օլտու-
ղու գումնալ զէմինէ մութթասըլ օ-
լան հավա, ըսըճաղըն թէէսիւրի էլէ
պիրազ եօգարըտա օլան հավատան
զիեատէ խաֆիֆիլէշիր, վէ պու վէճհ-
լէ հավատա պիր թէֆրիգա հուսու-
լա կէլիր օլտուղունտան, զէմինէ պի-
թիլիք օլան խաֆիֆ փաեը այրը, վէ
անտէն եօգարըտա օլան գըսմը այրը
կէօրիւնմէք իճապ էտէր, վէ պինաէն
ալէյհ հավանըն զէմինէ մութթասըլ
օլան վէ ըսըճագլըղա մախլուլթ պու-
լունան խաֆիֆ գըսմը, ճէսիմ պիր
տէնիզ եախօտ ըրմագ կէօթէրիշի

հալի քէսպ էլէր օլմասընը տէլիլ
ատտ էթտիլէր:

Վըլլըսթընն նամ ինկիլիզ հիքմէթի
թապիյէ մուալլիմի, ախիրէն պու գա-
րարը գապուլ վէ թասսիգ էթտիք-
տէն պաշգա, պիթ թէճըրիւպէ սըհ-

երպ այրը այրը գալտըլար, իթէ
հավա տախի պու հալի քէսպ էտէրէք
միրաժ հասըլ օլուր տէտի:

Վէ շիշէեի պիր մահալէ գօեուպ,
տիկէր թարաֆընտա վէ պիրազ ու-
զագտա պուլունան շէյլէրին գըմըլ-

Մ Ի Ր Ա ժ

հէթինի տէ շու վէճհլէ կէօսթէրմիշ
տիր:

Տէօրթ քէօյէ շիշէնին պիր փայընա
տուրու շարապ, վէ պիր փայընա սու,
վէ պիր փայընա տախի շարապ ըու-
հու տօլտուրտու: Պունլարըն խաֆիֆ-
լիք տէրէճէլէրի օ հիսապ իւղէրինէ
իտի քի, պիր պիրլէրինէ գարըշամա-

տանօր կիպի պուլունմալարընը կէօս-
թէրէրէք միրաժըն եափտըղը տախի
օլ վէճհլէ օլտուղունու իսպաթ էթտի:

Պալէատէ վազ օլունան ըէսիմ Մէք-
սիգօ օվալարընըն պիրիսինտէ կէօրիւ-
լէն, վէ պիր էրպապը մէրագ թարա-
ֆընտան ըէսմ էտիլէն միրաժ մէնզա-
րէսի տիր:

Կ Ա Պ Ի Թ Օ Լ

Միւսթէմար Ամէրիգանըն մերքեղի հիւքիւմէթի վաշինկիթօն շէհրի օլուպ, պուրատա վաղ օլունան մէհուր վէ միւքէլլէֆ պինա ըհմի, շէհրի մէզպուրտա իճթիմա էտէր օլան միլլէթ մէճլիսինէ միւնհասըր կապիթօլ նամընտա պիր սարայ տըր:

Մէզքիւր սարահըն հէր ճիհէթինին նատիր իւլ էմնալ լաթաֆէթտէ օլտուղու կիպի, պիւթիւն շէհրէ նազըր օլան, վէ ըհսմիլլէ մանղուրու հայրէթնուշուր օլան գուպպէսի, ֆէվզէլ ատէ եազըշըդ վէ կիւզէլլիքտէ, վէ պիր գաշ միլ ուզադտան սէշիլէ պիլէճէ, տէրէճէ եիւքսէքիքտէ տիր:

Պինանըն էօն թարաֆը ճէսիւմ վէ միւշէքքէլ օլարադ միւթէատտիտ տիր:

ըքըլէր իլէ միւզէյնէն, վէ հէյնէթի ճամիասը իսէ, նազարը տըգգաթ վէ հայրէթի ճալիպ պուլունտուղու ըհսմինին տէլալէթիլլէ միւպէրհէն տիր:

Սարայըն գափուսունա չըգմադ իշուն, պինազիր մէրմէր էշիքլէր վաղ օլունմուշ օլտուղու կիպի, գափուլարը տախի զանէթ սանաթլը սիւրէթտէ օլարադ պազըրտան մաամուլ պուլունմուշ տուր:

Տէրունինտէ միւթէատտիտ վէ միւնթազամ տաիրէլէր, ճէսիւմ տիւվանխանէլէր, վէ ըհիսի ճիւմհուրա, վէ միլլէթ մէճլիսինին իճթիմաինէ մախսուս եէրլէր, վէ պիր թազըմտա գալէմ, վէ մուլամէլէ օտալարը, վէլ հասըլ հիւքիւմէթճէ միւզթազի օլան հէր շէյին մահալլի մախսուսլարը վար տըր:

Կապիթոլ սարայընտա սէնէտէ պիր տէֆա զօնկրոհն թէսմիեէ օլունան միլլէթ մէճլիսի իճթիմա էտիպ, միլլէթին խտարէսինէ, վէ մէսալիհի ճիւմհուրիյէեէ տաիր օլան հէր պիր խուսուսաթը պիթ թէղէքքիւր լեազըմ կէլէն գարարլարընը իթա, վէ իճրայը իգթիզլարը զըմննտա ըէյիսի ճիւմհուրա արզ վէ ինպա էտէրլէր:

Միլլէթ մէճլիսի հէյեթէթի, Միւճթէմաի Ամէրիգանըն 38 վիլաեէթի իշուն իքիշէր նէֆէր օլարադ թաեին օլունմուշ 76 Սէնաթօ աղալարը, վէ 293 նէֆէր տաիսի միւնթէլսէպ մէպուսան քի, ճէման 369 աղա իլէ պիր տէ տէօրթ սէնէտէ պիր տէֆա էհալի թարափընտան ինթիխապ օլունուր ըէեիսաէն միւրէքքէպ տիր, վէ միլլէթին խտարէսի պիլ քիւլլիւեէ միւսաւաթ գայիտէյի մէրիյէսինէ միւպթէնի տիր:

Շու գատար պիր ֆարգ վար տըր քի, թէրիթօրի (') տէնիլէն նահիյէլէր տիկէր վիլաեէթ վէ սանճագլար կիպի քէնտի խտարէ, վէ վաղիի նըզամ մէէմուրլարընը ինթիխապա սալիհ օլմաեւ, անլէրի ըէէսէն ըէյիսի ճիւմհուր թաեին էտէր իսէ տէ, ալէլ ումում վիլաեէթ վէ սանճագլար քէնտի

Թէրիթօրի տէնիլէն եէրլէր, Ամէրիգանըն հիճրէթլէ բէյ տէր բէյ չէնէլմէքտէ պուլունան մահալլէրի օլուպ, քէսսի ճէսամէթ վէ ինթիզամ էթտիքճէ վիլաեէթ թէլէթլ օլունուրլար, վէ պու սէպէպլէ վիլաեէթլէր կէթտիքճէ արթմատա, վէ Աեան վէ Մէպուսանըն մըգտարը տաիս չօղալմատա պուլունուր, նասըքի Միւճթէմաի Ամէրիգանըն իլանը ճիւմհուրիեէթի թարիսի օլան 1776 սէնէսինտէ 13 վիլաեէթի օլտուղու հալտէ, շիսիեէ գատար 385 իսլաղ օլմուշ տուր:

վալիլէրինի միւտիլլէրինի, վէ նըզամ վաղինէ մէէմուր աղալարընը ինթիխապա մէէզուն տուրլար:

Վէ պու տա ատէմի միւսաւաթ եօլունտա պիր իսթիսնաիեէթ օլմաեւ, թէրիթօրի նահիյէլէրին գըլլէթի նուֆուսլարը սէպէպլէլէ, ուսուլու ինթիխապըն միւնթաղամ սիւրէթտէ ճէրէեան էտէմէմէսի իշուն տուր. նասըքի պիր թէրիթօրի մաթլուպա քեաֆի սուրէթտէ հէյեթէթ ալըպ տէ, եօլունտա ինթիխապնամէ թանղիմինէ պաշլար իսէ, օ կիւնտէն իթիպարէն ինթիխապ հուգուգունու տա իհրաղ գըլար օլմասը մէշրութ տուր:

Գ Ա Յ Ս Ե Ր Ի Յ Ե Լ Ի Լ Է Ր

Թ Է Պ Ր Ի Ե Ե Յ Ի Զ Ի Մ Ս Է Թ Վ Է Ի Պ Ր Է Թ

Կէլէն 1880 սէնէսի իսթանպուլ էթրաֆընը Պսոյս ունուն իշինտէ, մէզագ պապինտէ սէրի իւլ գալէմ օլան Յ. Պարոնեան էֆէնտի, Գատը գալիյէսինէ օղրամասընտա, Գայսէրիյէլիլէրէ պիր թաշ աթմըշ ըտը:

Կօեա եէհուտի պագըճընըն պիրիսի օ կիւնլէր պիր ֆալ աշարագ, իսթանպուլուն պաշ եազըսը Գ. իլէ պաղլանըր օլան գարիյէլէրինին պիրիսի, եէրէ պաթաճաղընը իսթիլարաճ էթմիշ իմիշ տէ, հէր քէս տէրագապ Գատը քէօյիլ օլտուղունու պիթտէրը, մահալլի ախէրէ նագլէ մէճպուր օլտուղլարընտան գարիյէ պօշալմաեա, վէ թախլիեէ օլունան խանէլէրին իճարլարը ուճուղլանմաեա պաշլամըշ. վէ գարիյէ իշինտէ վթէք էվ քիրասընը էհվէն վէրէլիմ

տէ, քէօյ պաթարոս եէրին տիպինէ կէշէլիմ» տէեէն Գայսէրիյէլիւէրաէն պաշգա քիմսէ գալմամանեա եօլ ալմըշ տըր տէեու:

Էվլէթ, մէզագ գալէմի չօգ շէյլէր թասնի էտէպիլիւր. լաքին թահթըն-տան ումումուն մատտի մանէվի պիր իսթիֆատէ էթմէսի տէ շարթլը կիպի տիր: Իմտի էֆէնտիյի մումահլէյհին իշպու մէզագըլըղը, մաթլուպ օլու-նան իսթիֆատէեի գաթան թէէմին էտէմէտիյնտէն, օգուեանլարա եա-լընըզ պիր կիւլմէտէն պաշգա սիւ-րէթլէ իքրամա կէշմէտի:

Պրզիմ մուգատտէմէյի մուպահա-սաեը պուրատան թուլթուրմամըղըն սէպէպի օ տուր քի, տիւնեատա հատտինի իշինի վէ հիսապընը պիւ-մէք մի տիր ինսանը եէրին տիպի նէ կէշիւէն, եօգսա պիր սիւս վէ նիւ-մահլ իշուն պաշտան գարա կէթմէքմի:

Հա քէզա ալաճաղընտան ալըպ, պօրճունա վէրմէք մի տիր ինսանը պիթիրէն, եօգսա պօրճու պուլուն-մանեան եէրլէրէ վէրիպ տէ, ալաճաղը օլմանեան եէրլէրտէն չարփըշտըրմագ չապասընա տիւշմէք մի:

Գաթի նազար ինսանըղըն մաթլու-պու, վէ օնօր իթիպար տէնիլէն շէյ-լէրին թարիգի հուսուլու, աթէրին փօժ փօժլարա գափըլըշլար, վէ միւս-րիֆանէ փարա սաշըշլար իլէմի տէր-տէսթ էտիլէ պիլիւր, եօգսա կէօթիւ-րիւլմէեէնէք եիւքիւ եիւքլէնմէմէք, վէ ունու օլմանեան իւնէ գուլագ վէր-մէմէք, վէ օն զուրուշ գազանմատըգ-ճա սէքիզ զուրուշ եէմէմէք իլէ մի. շուրալարընը թէֆրիգ իլէ պէրապէր, Գայսէրիյէլիւէրինտէ պու շարթլարա նէ տէրէնէեէ գատար էհէմիեէթ

վէրիւր օլտուգլարընը իզահ էտէնէյիզ տիր:

Ինքեար գապուլ էթմէեէն սահի-լիքլէրտէն պիրիսի տիր քի, պունտան 40—50 սէնէ գատար ագտէմ, եանի իսթանպօլուն Ամիրալըգ տէվրինտէ, բիաշանըն պիւեիւք գըսմընը սարրաֆ-լըգ ճիհէթիլէ եէրլի Ամիրալար իլէ խանլար տօլուսու էկինլիլէր, վէ թիւճճարլըգ պապինտէ իսէ, եէրլի վէ Սազըզլը Բումլար զապթ էթմիշ, վէ Էվրօպա իլէ իսթիլաթա կէլինճէ, Սազըզլըլարտան մախտա հէման հիշ պիր թարաֆա կէշմէմիշ իտի:

Օլ էսնատա իսթանպօլ բիաշաըն-տա նէֆսի Գայսէրիյէ էհալիսինտէն մահտուտէն պէշ օն գատար օրտինա-ճը, վէ պէլլի պիր օ գատար տա բօ-լիշաճը պուլունուպ, ճիվար գարիյէ-լէրի էհալիսինտէն օլանլար տախի, տօղրամաճը, նագգաշ, սուվաճը, գունտուրաճը պագգալ վէ պունլարա միւմասիլ էսնաֆ վէ ամէլէ մագուլէ-սինտէն իպարէթ իտի:

Պինա պէրին թիւճճարլըգ ճիհէ-թինտէն տօլաեը հէր պիր իհթիեա-ճաթ զըմնընտա եէրլի վէ Սազըզլը Բումլարա, ագճէ միւզաիգասը իշուն էկինլի սարրաֆլարա, վէ միլլէթ մէմ-լէքէթ մէսալիհի պապինտէ իսէ, շիմ-տի հէման քեաֆֆէսի տէ մէֆգուտ օլուպ, իսիմլէրի պազի հիքեանէ սը-րասընտա զէպանը նաստա կէզմէքտէ պուլունան Ամիրալարա էյվալլահ է-տէրլէր, վէ չօգ տէֆա հիւքիւմէթճէ վէ Փաթրիգիսանէճէ պիր իշլէրի զու-հուրինտէ տախի, զիքր օլունան Ամի-րալարըն ճէնահը հիմանէթինէ կիւվէ-նիլլէր իտի:

Վագաա պիր չօգլարընըն տիպսիզ-

լիյնի, վէ քէնտիւլէրինտէն էն քիւ-
չիւլիւ, օնլարը գալտըրըպ տա սէրիւրի-
նէ կէշմէք լեազըմ կէլսէ, իտարէլի-
րինտէն տահա չօգ լայըզլը սիւրէթտէ
իտար էտէ պիլիւր, վէ տէ օնլարա ա-
գըլ էօյրէտիւր իտուլինի փէք ալեա
պիլիւրէր իտի իսէ տէ, ագըլարը է-
րիպ կիւճլէրի էրէմէնէն պիւր չէթին
տէրտէ միւպթէլա օլտուգլարընտան,
իւթէր իւթէմէզ սապրա գուվվէթ,
վէ սէպաթլարընա թագվիէթ վէր-
մէյէ մէճպուրլար ըտը:

Ձէվալըլարըն օլ էսնատա վէ հէր
խուսուստա միւտաֆաապը թէօհմէթ,
գըրիթիգասը թէզվիրաթ, հուգուգ
մուհաֆաղասը շիյրէթլիք, վէ մու-
ղալրի հագգանիէթ, տիլլէրինին ա-
ղըզլարընտա տէօնմէսի, վէ խասիմէ
ճէվապ վէրմէտէ ահվալը սէրպէս-
թիլլէրի թէրպիէնէսիլլիք վէ ատէմի
նէզաքէթ հիւքմիւնէ կէչիւրիլիւր, վէ
արթըգ հիչ պիւր ճէվապ գալմազ վէ
ատալէթ հէր թարաֆտան փարլա-
մանա պաշլար ըտը իսէ «Պունլար
Գայսէրիյէլի տիր» տէնիլմէսի հէր շէյ-
տէ հագգ գազանմազ իչուն պիւր տէ-
լիլի Ա՝ՁիՄ ատտ էտիլիւր իտի:

Գայսէրիյէլիլէր պու ճէմիյի հագգ-
սըզլըզլարըն, վէ սինիլլէրէ, վէ ինսա-
նըն ճան էվինէ սօգուլուր ինսաֆսըզ-
լըզլարըն իւղէրինէ տախի, նէ եափ-
սալար պէյէնիւրսին... «էյ հօշունտու
էլպէթ պիւր կիւն Ֆիլիէֆ չարիւնը չէ-
վիւրիւր, վէ պիլի ալէմէ կէօլթէրիւր»
տէնէրէք սապըր... սապըր վէ երնէ
սապըրտան պաշգա թահգիգ... օլ-
տուն քի պաշգա մուգապէլէ էթմէզ-
լէր իտի:

(Գուսուրու պաշկում)

ՍՈՒՐԲ ԿԱՏԱՐԻՆԷ ՎԱՆՔՐ

Մովսէսին Ալլահ թէալա իլէ սէօյ-
լէշտիյի Ահաիւլ աթիգտէ միւհարէր
օշան Սինա տաղընըն (ճէպըջ Մուսա)
էթէյինտէ պիւր մաղպութ վէ մէթին
վանք վար տըր. պու վանքըն 527 սէ-
նէյի միլատիյէսինտէ Ս. Կատարինէ
նամընա օշարագ Յուստինեանոս իմ-
բէրաթօր թարաֆընտան իպնա օլուն-
մուշ օլտուղու թարիիճէ մուգայեէտ
տիր:

Իէսմինտէն միւշահատէ օլունաճա-
ղը իւզրէ, մէզքիւր վանքըն հիսապը
հէնտէսէ իւզրէ օլմանարագ տէօրթ
քէօլէ պիւր պիլիմի օլուպ, 250 տեազ
գատար ուղունլուղու վէ 200 տեազ-
տա էնլիլիյի հիսապ օլունուր, վէ իրի
փարշա ճինկի թաշլար իլէ եափըլմիշ
մաղպութ հիսար իլէ մահսուր տուր:

Պէտէվի Արապլարըն թասալու-
թունտան մանապթըրըն մուհաֆաղա-
սը զըմընտա, մէզքիւր հիսարա լա-
եղըզ վէճհլէ մէթանէթ վէրմէք իւզ-
րէ, պազի մահալլէրինէ գալէալար
եափտըրըլտըղը, վէ հաթթա Պօնա-
փարթ նափօլէօնուն օլ թարաֆլարա
աղիմէթինտէ, հէմ հիսարը պիւր գաթ
տահա եիւքսէլթտիրիլիպ, վէ հէմտէ
զիքր օլունան գալէալարա թօփլար
վաղ էթտիրիլալիյի սէօյլէնիլիւր:

Մէզքիւր մանապթըրըն կէրչի նա-
զարիեաթճա պիւր կիւղէլիլի եօգ իսէ
տէ, հէյեթթի հալիյէսինին պիւր էսէ-
րի աթիգ իւթիտաթընտա պուլուն-
տուղու, վէ հաթթա տէրէճիյէզինտէ
օշան Սինա տաղընըն զանէթ էօրֆիւ-
լիւ հալտէ օլտուղու ճիհէթլէրի, նա-
զարը էհէմիիէթի ճէլպ էթմէմէք
գապիլ տէյիլ տիր:

Մեղքիւր մանասթըրըն տէրունին-
տէ, վէ Յուստինեանոսուն ինչա էթ-
տիրմիշ օլտուղու էն պիւեիւք քիլիսէ-
նին իթթիսպինտէ պիր մատուռ օ-
լուպ, Մովսէսին կէօրտիւյիւ եանար
պէօյիւրթլէն չալըսընըն եէրի օ մա-
տուռուն իչինտէ օլտուղունու միա-
բանլարը պէեան էտէրլէր:

Իտի իսէ տէ, չիմտիլէրտէ միլէլի սաի-
րէտէն քիմնէ կէթմէեիպ պիւս պիւ-
թիւն Բուժարըն էլինտէ տիր:

Մար էզ զիքր մանասթըր միաբան-
լարը, ատէթա պիրէր գալէապէնտ
կիպի թաշրա իլէ իթթիլաթտան քիւ-
լիւէն արի օլարադ եաշարլար. վէ
մանասթըրըն պիւեիւք գափուսու գա-

ՍՈՒՐԲ ԿԱՏԱՐԻՆԷ ՎԱՆՔԸ

Զիքր օլունան քիլիսէտէն մաիտա
տէրունու մանասթըրտա 27 ատէտ
տաֆա քիլիսէ, վէ պիրտէ 200 քիշի
իճթիմանէ միւսաիտ ճամի վար տըր:

Էվաիլտէ Երուսաղեմ ուխտաւորա-
րընտան պաղիլէրի, հաթթա Հոյ վէ
Ասորի վէ միլէլի սաիրէ զիեարէթճի-
լէրի, մէզպուր վանքա տա կէտէրլէր

տիւմ գափալը տուրուպ, կիտէն զի-
եարէթճիլէր իլէ եօլճուլարըն հալին-
տէն էմիիեթի քեամիլէ հասլ էթտիք-
տէն սօնրա, իր սարգըրտարադ բէնճէ-
րէլէրտէն իչէրի ալմաեա մէճպուր
տուրլար. զիրա պէօյլէ եափմամադ
լեազըմ կէլսէ, Պէտէվի Արապլարըն
եաղմա վէ թալանընտան հիչ պիր վա-
գըթ պաշ ալամազլար:

ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՀԱԳՈՒՐԿ ԹԱԴԷՈՍ ՊԱՏՈՒՆԵԼԻԻ ԿԷԳԻՐԵԱՆ
ՍԵՐԱՍՏԱՅԻՈՅ

Ա.

Կ Ա Ն Խ Ա Բ Ա Ն

Ազնիւ բարեկամ,

Ահաւասիկ ըստ քում խնդրանաց, ծայրաքաղ ըրի զիմ կենսագրութիւն. կարի համառօտ բովանդակեցի զայն. ճաշակ մ'եւթ ուղեցի տալ իմ վշտամբեր կենաց, և գաղափար մը նոյն վշտաց և ըղձից, բերկրութեանց և ցաւոց մասին: — Ո՛հ, ի՞նչ պիտի տեսնես յիս, անձկալի բարեկամ, զայն ընթեռնելով, բայց եթէ նոր Սիսերոս⁽¹⁾ մը, որ միշտ նորանոր անընկճելի դժուարութեանց վեմեր գլորելու անավաստակ ճգանց է դատապարտուած. բայց և այնպէս, զգացում և խելք ունեցողին համար, հրահանգիչ եւ օգտակար լինելոյ հանգամանքէն ալ ի սպառ զուրկ չը գտնելով զիմ կենսագրութիւն, գրեցի:

Տան երկինք, որ սոյնն ընթերցողք, — եթէ գտնուին — յանձն առնուն ինձ պէս անձնուրաց ճգամբք աշխատիլ, և ես կը վստահացնեմ, զիրենք, թէ այն ատեն ինձմէ հաղարապատիկ առաւելութեամբ պիտի յառաջագիմեն, իմ վաստակաբեկ տարժանմանցս քառորդ ժամանակին մէջ:

Բ.

ՄՆՆԴԵԱՆՍ ԹՈՒԱԿԱՆՆ ԵՒ ՌՍՄԱՆՑ ԱՆՁՆԱՏՈՒՐ ԼԻՆԵԼՍ

Ես, Թադէոս Կէգիւրեան Սերաստացի, ծնած եմ ի Սերաստիա ի 16 Մարտի 1838: Մենդենէս վեց ամիս ետք, երկու աչքերս մէկէն կուրացած են: Անդստին ի տղայ տիոցս ուսման անզուսպ փափաք մ'զգացած եմ յիս, ըստ որում ինքզինքս յիշել սկած օրէս ի վեր, նորութիւններ եւ գաղտնիքներ իմանալու բուռն եւ անսահման հետաքրքրութիւն մ'ունեցած եմ: Իմ ծնողք եւ ազգականք իմ առերաժշտութիւն ունեցած միտումս եւ յարմարութիւնս տեսնելով, վին սովորեցունել ուղեցին ինձ, յորում ըստ կարի

յաջողեցայ, եւ որով անդստին յանչափահաս հասակէս, իմ վաստակովք իմ հօր նպաստամատոյց լինել պարգեւեցին ինձ երկինք. այլ իմ հոգին գրաւող մասնաւոր իղձն եղաւ ուսման ստացման բաղձանքս, զոր անակնկալ պարագայից մէջ եւս քան զեւս արծարծեց Աստուած յոգւոջս: Երկոտասանամեայ հասակիմ մէջ, Սերաստացի Տէր Գաբրիէլեան Յովհաննէս, որ ապա քահանայ ձեռնադրուելով, յաճուն իւր հօր Տէր Գաբրիէլ յորջորջուեցաւ, հօրէս խնդրեց, որ զիս իրեն յանձնէ, որպէս զի հնար եղա-

⁽¹⁾ Ստուգիլ խղճալի և միանգամայն ճշմարիտ նմանութիւն մ'է այս, որովհետեւ իւր աչազրկու-

ձեամբը՝ միայն իւր աշխատասիրութեան և անյողող ջանից շնորհիւ ստացած քանի մը լեզուաց հմտութիւնն

ծին չափ կարգալ, եւ մանաւանդ եկեղեցական երաժշտութիւն սովորեցնէ ինձ. ըստ որում, «Առ այս իւր ձայնով խիստ յարմարութիւն ունի» կ'ըսէր. ուստի 1850ին իւր տան մէջ հաստատած դպրոցը գնացի, յորում ամենայն սիրով ընդունեց նա զիս, եւ հայրական գորովով մը խանդաղատելով զինեւ, ձեռնարկեց ի բերան ուսուցանել ինձ աղօթից եւ եկեղեցական երգոց այն մասը, զոր դեռ հօրէս չէի սովորած, նոյնպէս եւ եկեղեցական երաժշտութեան դասեր աւանդել: Յետ երկուց ամաց ինք քահանայ ձեռնադրուելով, աշակերտքս յանձնուեցանք Սիմէօն վարժապետի, որ եկեղեցական երաժշտութեան մէջ համբաւաւոր, միանգամայն եւ աշխարհի իրաց յաջող կամ ձախող ընթացից փորձառու մէկն էր իւր բազմարկածեան կենաց աղագաւ, որ եւ ոգեսպառ ջանիւք կ'աշխատէր իւրովսանն բարուք կրթել իրեն յանձնեալ աշակերտներն, որով եւ արժանապէս իրբեւ քաջափորձ դաստիարակ մը համբաւեալ էր ի Սեբաստիա, ըստ որում իւր աւանդած հասարակ ընթերցանութեան եւ եկեղեցական երաժշտութեան հետ՝ որ ժամանակին ուսման բարձրագոյն աստիճանն համարուած էր՝ կը լծորդէր նաեւ մանկանց զգաստութեան եւ բարի վարուց մասին պահանջուած հոգատարութիւնն ամենաբարձր աստիճանաւ:

(Շարունակելի)

գիտութեան հետ լծորդելով հանդերձ՝ այնպիսի երկրի և ազգի մէջ գտնուած է որ ոչ միայն չի քաջալերեր զինքն՝ այլ անօգ կը թողու մեր համակրանաց արժանի խղճալի բարեկամը, եւ այս պատճառաւ կրկնապէս կը ծանրացնէ յիշեալ նմանութիւնը:

Անօգուտ չեմք համարիր աստ ուղղել մեր բարեկամին Յէրէի 10^{րդ} մուռնի մէջ հրատարակեալ ոտանաւորին մէջ սպորդած քանի մը վրիպակները:

Խ. Յ.

6 ^{րդ}	տող	անպէտ.	պէտք է	կարդալ	աւելցտ
»	»	ևևս .	»	»	ևևթ
18	»	զնոցա .	»	»	զնորա
8	»	գտելոյ .	»	»	փտելոյ

ՈՒՍՈՒԼՈՒ ՔԻԹԱՊԷԹԻ ԹԻՃԱՐԷԹ

Օնուճճու Ախսիսէսկէն Տէվալ (սահիփէ 139)

Շու գատար քի, էմրէ մուհարրէր օլան սէնէտաթ տախի թըպզը բօլիչա կիպի ճըրօ իլէ եէտի ախէրէ կէչէ պիլիպ, անճադ պօնօլար (1) խիմսիզ օլարագ համիլինէ էօտէնմէք շարթըյլա եազըլըր իտուլինտէն, աչըգտան թէտէվիլիլէ միւսախտ տիր:

Բօլիչանըն ուսուլու նէ՛ կիպի, վէ գաճ նէվի տիր:

Ասհապը մէսալիհ վէ թիւճճարանըն, պիր քիմէսնէտէն մաալիւմ իւլ մըգտար ադճէ ալըպ, իգամէթ կեաճընտա (2) եալսօտ սաիր մէմէքէթտէ պուլունան չէրիք վէ ատէմինէ վիտուլինտէն պիր էեամ սօնրա, պէտէլինին համիլի էմրինէ իֆասընը էմր էտէրէք վէրուլի թէմէսսիւքեաթա պէյն էթթիւճճար բօլիչա տէնիլիպ վէ իւչ նէվի տիր, եանի վասէլի բօլիչա, ալիսըօ բօլիչա, վէ պէեալ: Վատէլի բօլիչա պիր պէեանը պալէա պիր վատէյի մուայեէնէտէ պէտէլի բօլիչանըն իֆապընը միւպէյերին թէմէսիւքեաթ օլտուղու միսիլլու, ալիսըօ տախի, եէվմի իպրագընտա պէտէլինին թէէտիեէսի էմր օլունան բօլիչա սէնէտաթը, վէ պէեադ տէնիլէն իսէ, պալէասը համիլի թարաֆընտան մէէզունիեէթ վէրիլէն մահալէ բօլիչա քէչիտէ օլունարագ, մաթլուսալ վէ մուգաւլէլէեէ մուվաֆըգ սիւրէթտէ տօլտուրուլմագ իւզրէ, մաարուֆ վէ միւթէպէրանը թիւճճարան թարաֆլա-

(1) Ումուրու թիճարէթտէ օլմանարագ, պիր թագըմ էսնաֆ իլէ, թիւճճար սընթընտա պուլունմանան զէվաթըն ալըպ վէրմէքտէ օլտուգըսըր պօնօլար, քիւլիլէն ատի սէնէտ մուամէլէսինէ թապի օլանագըլ, ախիլիլէն պա իրատէյի հազրէթի Շահանէ գարարկիր օլուպ, կէչէն պին իքի եիւզ տօգան ալթը թարիլիլէ նէշր պուլուլան, վէ մէհաթիմի նըզամիլէտէ հիւքմիւ ինքա օլունմագտա պուլունան զէյլի պէտի գանօն իգթիլգասընտան տըր:

(2) Իգամէթ կեաճընտա խիմսիզ օլարագ համիլինէ էօտէնմէք իւզրէ չէթիլէն բօլիչա պօնօ էնվալինտէն օլան չէֆ տէմէք տիր:

ընտան իր թա օլունան մէկըունիեթ վա-
րաբասը տըր:

Պօնօ նէ՞ վէճհէ իսթիմալ օլունուր վէ
գաջ տիւրլիւ տիւր:

Տէյն էտինիլէն մուայեէն մըգտար մէս-
լաղըն, թարիխի սէնէտտէն իթիպարէն
վատէյի մահտուտէ հուլուլինտէն սօն-
րա, իսրաղ էտէն զաթա իֆա օլունա-
ճաղընա տաիր իթա օլունան սէնէտաթ
օլուպ, վէ իւչ տիւրլիւ օլարաղ իսթիմալ
գըլընըր, պիրինճիսի իսիմ պէեան օլուն-
մագսըզըն սըրֆ իսրաղ էտէնէ իֆասը
կէօսթէրիլէրէք եաղըլան, տիկէրի տէյ-
նին քիմէ օլտուղու եաղըլըպ տա, կիւ-
նիւնտէ իսրաղ էտէնէ վէրիլէճէյի մու-
հարրէր օլան, վէ իւչիւնճիւսիւ, իսրաղ
էտէնէ շու գատար ղուրուչ իֆա իտիլ-
մէսի էմրինի հապի օլարաղ, սիր զաթա
իսթիմալէն իթա օլունուպ, վէ չեֆ թաա-
պիր գըլընան սէնէտաթ տըր:

Էմրէ մուհարրէր օլան սէնէտաթ նէ
կիսի տիր:

Պուտա պիր վատէյի մուայեէնէտէն
սօնրա համիլինէ, եախօտ համիլինին էմ-
րինէ իֆա օլունաճաղը մէվուտ պուլու-
նան մէսլալիլի միւպէյեին վէրիլէն սէնէ-
տաթ տըր:

Պունլարըն ուսուլու թահրիլի նէ՞ վէճհ-
լէ տիր:

Գանօննումէյի թիճարէթին եէթ միշինճի
պէնտի իգթիզասընճա, պիր բօլիչանըն
հինի թահրիլինտէ տըգգաթ օլունաճաղ
նօգթալար շունլար տըր:

1. իթա օլունտուղու կիւնիւն մութ-
լաղա թարիլի գօնուլմագ:

2. Թէէտիեէ օլունաճաղ մէսլաղըն
մըգտարը պուլունմագ:

3. Ագճէէի վէրէճէք օլան զաթըն իսիմ
չէօհրէթ վէ մահալլի իգամէթի զիքր օ-
լունմագ:

4. Նէ՞ վագըթ վէ նէ՞ մահալլտէ իթա
օլունաճաղը պէեան գըլընմագ:

5. Գարըլըղը նուգուտ, վէ սէմէնի
էմթաատան մը տըր. եօխսա պիր հիտա-
պա մահտուպէն, վէ եա տա պաշգա պիր
ճիհէթտէն մի տիր շուրալարը տա տէրճ
օլունմուչ օլմագ:

6. Պիր շախսը զաիպին էմրինէ՞ մի մէ-
նութ տուր, եօխսա չէքէն զաթըն թա-
սարրուֆունտմ մը, պուրասը տա թէվ-
զիհ էտիլմէք:

7. 1-2-3-4 եախօտ զիեատէ նիւսիսի
վար իսէ անլէրտէ զիքր էտիլէրէք, վէ-
րիլէն գաչընճը նիւսիս օլտուղու կէօս-
թէրիլմէք:

8. Էկէր ալպօղինօ (1) թաապիր օլու-
նան, իքինճի վէ իհթիեաթի սիւրէթտէ
գապուլ, վէ իֆա էտէճէք վար իսէ, ա-
նըն տախի իսմի, չէօհրէթի վէ մահալլի
իգամէթի պիւտիլիլմէք լեաղըմ տըր:
Չունքի պիր բօլիչատա չէքիլէն, եախօտ
թէէտիեէ էտիլէճէք օլան մահալլ իլէ,
քէշիտէ օլունան շախսըն իսմ չէօհրէթ վէ
սանաթը մատտէլէրինտէն պիրիսի, հա-
գըգաթա ղայրը մագրուն սիւրէթտէ ետ-
զըլմըչ օլուր իսէ, օ միսիլու բօլիչալա-
րըն ատի թէմէսսիւք հիւքմիւնտէ թու-
թուլաճաղը գանօննումէյի մէգըլուրն
եէթմիշ իքինճի մատտէսինտէ մուգայետ
տիր: վէ մատամ քի էմրէ մուհարրէր սէ-
նէտաթ իլէ պօնօլար տախի գանօնէն բօ-
լիչա ուսուլունա թաապի տիր, պինաէն
սլէյհ բօլիչա սէնէտինէ միւշապիհ պու-
լունան ճիհէթլէրինին շէրաթիլ մուհար-
րէրէէ թաթապիգի իգթիզա էտէճէյի
թաապի տիր:

(Մասպասի սօնրա)

(1) Ալպօղինօ, բօլիչանըն քէշիտէ օլունտուղու
գամ, պիր սէպէպլէ գապուլ, եա տէ պէտէլինի իֆա
էմմէտիյի հալտէ, գապուլ վէ իֆա էմմէսի իչուն
ինմիեաթին կէօսթէրիլէն պիր շախսը սալիս տիր,
միւթէվասիմ տախի պիր բօլիչանըն գապուլ, եախօտ
պէտէլինին իֆա օլունմատըղը մաալիմիւ օլարաղ,
բօլիչալը քէշիտէ ետէնին եախօտ ճիւսնըրաչաւսան
պիրիսին, եա տէ ճիւսնըրաչաւսան պիր շախսը սալիս
տիր քի, զիքր օլունան բօլիչանըն կէրէք իմզա սա-
հիպինին, վէ կէրէք ճէրանմալարտան հանիլիսինին
իմիպարըն իմրալը թէվէսսիւք էմմիշ իսէ, մախա-
լարը պէրի իւզ գիմէ օլուպ, եօք քի ճիւսնըրաչաւսան
սիւսնէթէն իսէ, բօլիչանըն թէվէսսիւք իսմիլիզապանըն
իմրաղ էտէճէյի գանօննումէյի մէգպուրուն եիւզ օն
ալմընը պէնտինտէ միւսարաւս տըր: